

*Oana-Mari Solomon • Cristina Rizea
Daniela Stoicescu*

Educație plastică

Manual pentru clasa a VI-a

Structura acestui manual	4
Introducere	6
I. Lumea păsărilor (Recapitulare)	7
Lecția 1. Arte plastice: ramuri, genuri, spațiul plastic	8
Lecția 2. Instrumente și materiale. Tehnici de lucru	11
Lecția 3. Culorile spectrului solar. Clasificarea culorilor: primare, binare de gradul I și II	14
Lecția 4. Clasificarea culorilor: culori complementare, culori calde și reci. Nonculori	16
5. Evaluare	18
II. Legături invizibile	19
Lecția 1. Operarea cu valoarea ca element de limbaj în spațiul plastic	20
Lecția 2. Contrastele cromatice ca mijloace de expresie plastică	22
Lecția 3. Contrastul valoric ca mijloc de expresie plastică	24
Lecția 4. Game cromatice	26
Lecția 5. Acorduri cromatice. Dominanta cromatică	27
6. Recapitulare și evaluare	28
III. Călătorii	29
Lecția 1. Tehnici grafice. Valorația prin linie și suprafață în creion și cărbune	30
Lecția 2. Tratarea picturală	32
Lecția 3. Tratarea decorativă	34
4. Recapitulare și evaluare	36
IV. Arta populară	37
Lecția 1. Natura ca sursă de inspirație. Schițe, crochiuri etc.	38
Lecția 2. Forme naturale. Forme plastice, plane, spațiale	40
Lecția 3. Compoziția decorativă. Stilizarea și modulul	41
Lecția 4. Ritmul în compoziția decorativă	43
Lecția 5. Ritmul în compoziția plastică	44
6. Recapitulare și evaluare	46
V. Pagini din istoria artei europene	47
Lecția 1. Antichitatea europeană	49
Lecția 2. Arta medievală	53
Lecția 3. Renașterea	56
3.1. Italia – Florența, Veneția	56
3.2. Țările de Jos, Germania, Anglia, Franța	58
Lecția 4. Barocul. Secolele XVII–XIX	59
4.1. Italia, Spania, Olanda	59
4.2. Secolele XVII–XIX (clasicism, rococo, neoclasicism, romantism, realism). Franța, Germania, Anglia, Italia	62
Lecția 5. Secolele XIX–XX (-isme). Franța–Paris	64
6. Recapitulare și evaluare	68
VI. La pas prin Muzeul de Artă	69
Lecția 1. Expoziția	70
Lecția 2. Cum organizăm o expoziție	72
Lecția 3. Expresivități ale limbajului plastic	73
4. Recapitulare și evaluare	75
Recapitulare finală	76
Dicționar la purtător	79

LEERIS

We know
books

„Nu am vrut să
sculptez pasărea,
am vrut
să sculptez
zborul.”
Constantin
Brâncuși

I

Lumea păsărilor

Recapitulare

Competențe
specifice:
2.1; 3.1;
3.2.

1. Arte plastice: ramuri, genuri, spațiul plastic

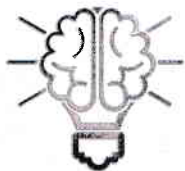
2. Instrumente și materiale. Tehnici de lucru

3. Culorile spectrului solar. Clasificarea
culorilor: primare, binare de gradul I și II

4. Clasificarea culorilor: culori complementare,
culori calde și reci. Nonculori

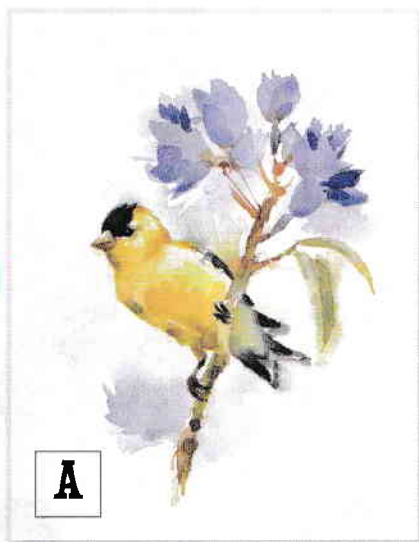
5. Evaluare

Leția 1. Arte plastice: ramuri, genuri, spațiul plastic

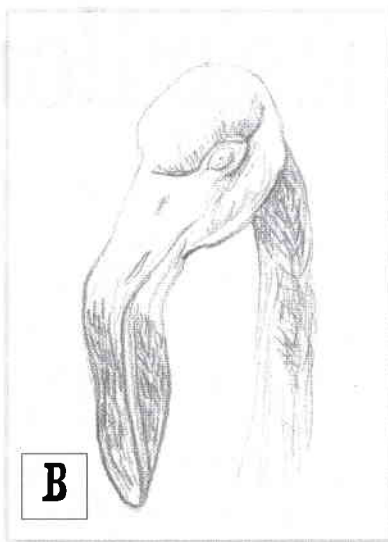

Oamenii din toate timpurile au fost fascinați de păsări – în special de cele aflate în zbor. Forma și mărimea aripilor, a ciocului, culorile uluitoare ale penelor sunt subiecte de studiu atât pentru oameni de știință, cât și pentru artiști. Cei din urmă ne comunică felul în care văd, aud, simt realitatea folosind cuvinte (în literatură), sunete (în muzică), imagini (în arte vizuale) etc.

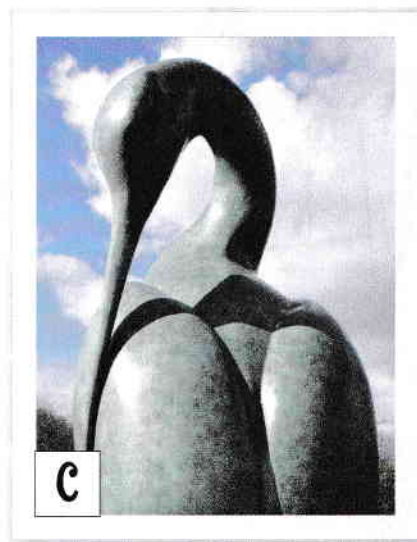
Privește cu atenție imaginile de mai jos și spune ce asemănări și ce deosebiri observi.

A

B

C

Îți amintești? Creațiile din imaginile **A**, **B** și **C** pot fi incluse sub umbrela **artelor vizuale**, în categoria **arte plastice** (sau arte frumoase) și reprezintă înfățișări artistice ale lumii realizate prin: **pictură** (fig. **A**), **grafică** (fig. **B**) și **sculptură** (fig. **C**). Acestea sunt cele mai vechi ramuri ale artelor plastice.

Spațiul artistic în care creatorul reprezintă felul său de a privi și înțelege lumea se numește **spațiu plastic**. De exemplu, atunci când un desenator lasă urme cu creionul pe o foaie de desen, aceasta devine un spațiu plastic.

Aplicație

Ascultă cu atenție păsările din jurul tău; privește fotografii cu acestea; citește legende despre păsări. Pictează, desenează sau sculptează ceea ce te-a inspirat.

În clasa a V-a ai aflat că, de-a lungul timpului, s-au făcut numeroase clasificări ale artelor plastice, care diferă în funcție de criteriile propuse: specificul tehnicii, materialul de bază utilizat, subiectele reprezentate etc. Privește galeria de la paginile 9 și 10 și amintește-ți genurile ramurilor artelor plastice.

Arte plastice – Galerie

Ramura: Pictură

Pictura este o ramură a artelor plastice care reprezintă o posibilă realitate în imagini artistice create cu ajutorul culorilor de ulei și al culorilor de apă: tempera, guașe, acril, aplicate pe suprafețe de pânză, hârtie, lemn, sticlă etc.

Genul: **Peisaj**

Genul: **Pictură abstractă**

Genul: **Natură statică** (natură moartă)

Rembrandt van Rijn,
Doamnă cu evantai din pană de struț

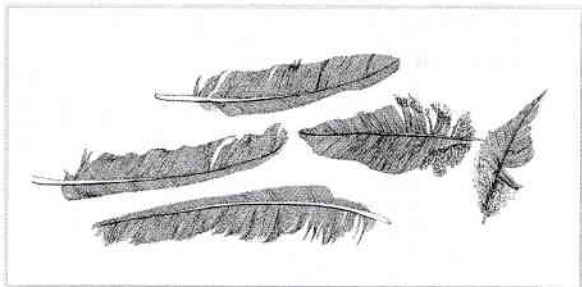
Genul: **Portret**

LIBRIS We know books

I. Lumea păsărilor (Recapitulare)

Ramura: Grafică

Grafica (desenul) este ramura artelor plastice în care se reprezintă un obiect, o figură sau un peisaj prin linii, puncte, forme. Desenul poate fi monocrom (o singură culoare) sau colorat – în creion, cărbune, peniță, creioane colorate, pastel etc.

Genul: **Grafică de șevalet**

Genul: **Grafică de carte**

Ramura: Sculptură

Sculptura este ramura artelor plastice care se realizează prin: cioplire (dăltuire) a granitului, a marmurei etc., prin modelaj sau prin turnare în metale sau în aliaje metalice.

Genul: **Basorelief**

– forme în relief care se desprind puțin față de suprafața plată de fundal

Genul: **Altorelief**

– forme în relief care se desprind mult față de suprafața plată de fundal

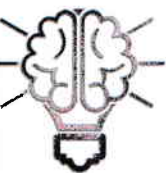

Genul: **Ronde-bosse**

– formă care poate fi văzută de jur împrejur

IBDIS We know books

Lecția 2. Instrumente și materiale. Tehnici de lucru

În clasa a V-a ai aflat că multe dintre instrumentele și materialele folosite în trecut în artele plastice mai pot fi văzute doar la muzeu. Amintește-ți câteva exemple (fig. A și B).

pietre și bucăți de os

tablă de ceară și *stylus* (vergea de plumb folosită ca instrument de scris pe vremea romanilor)

pensule, acuarele, creioane, gumă de șters, creioane colorate, foarfecă, lipici, tuș, cretă colorată, plastilină, cartoane colorate

șevalet, hârtie, pânză

linere colorate

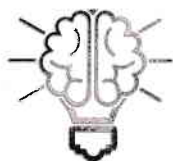

Aplicații

1. Trasează linii subțiri și linii groase, modulate, hașuri, linii punctate, linii curbe, frânte etc., folosind creioane, tuș, pensule și acuarele/tempera, cărbune de desen sau materiale din natură înmuiate în culoare – pietre, crengi uscate etc.

2. Realizează un desen liber cu titlul **Zbor**, folosind instrumentele preferate sau pe cele pe care le ai la îndemână.

Amintește-ți tehnici de lucru folosite în artele plastice.

Tehnica desenului cu creion, creioane colorate, creioane cerate, cărbune

Tehnica picturii în tempera și în guașe

Colorile tempera sau guașe se diluează cu apă și se usucă rapid. Ele se aplică în straturi subțiri, semi-transparente sau opace.

Tehnica acuarelei, fuzionarea

Acuarela se fluidizează cu apă. Lichidul colorat se întinde cu pensula pe suprafețe umede sau uscate. Pe suprafața umedă, culorile fuzionează (se întrepătrund) cu ușurință și astfel se obțin amestecuri de culoare transparente și luminoase.

Tehnica modelajului

Modelajul se poate realiza cu lut (argilă), plastilină sau pastă de modelaj.

Aplicații

Află mai multe informații despre păsări accesând site-ul Societății Ornitologice Române, www.sor.ro.

Desenează, pictează sau modelează păsările care îți plac. Folosește, la alegere, două dintre tehnicile pe care le-ai învățat până acum la educație plastică.

Tehnica colajului și a decolajului

Colajul este un procedeu care constă în compunerea unui tablou prin lipirea unor materiale diferite (hârtie, textile, plastic, metal etc.) tăiate sau rupte.

Decolajul constă în ruperea parțială a unor materiale lipite în prealabil pe un suport de hârtie, pânză, lemn, carton etc.

Tehnica frotajului

Este tehnica imprimării după suprafețele unor structuri din natură. Se alege o structură denivelată, de exemplu, o pană. Peste ea se așază coala de hârtie. Cu ajutorul unui creion negru moale sau al creioanelor colorate (cerate) așezate pe lat, se hașurează ușor, depășind conturul elementului aflat sub foaie.

Tehnica linogravurii

Se folosește ca suport de lucru o suprafață de lino-leum. Pe ea se schițează desenul dorit, cu creionul sau cu pixul. Cu o dălțiță specială, se înlătură suprafețele aflate de jur împrejurul desenului care nu dorim să se imprime (scobirea nu se face foarte adânc). Peste lino-leumul gravat se pune un strat subțire de cerneală tipografică (sau tempera), apoi se presează deasupra hârtia, pe care se va imprima conturul desenului.

Tehnica ștampilării, a amprentării

Ștampilele se pot realiza din materiale diferite: plas-tilină, gumă de șters, plută etc. Se gravează desenul pe suprafața materialului respectiv.

Tehnica amprentării se referă la imprimarea unor struc-turi: pene, fructe, legume, flori, frunze, capace, tuburi de carton etc. Suprafața acestora se acoperă cu tempera și apoi se presează pe foaia de desen. Tehnica amprentării poate fi folosită și la modelaj.

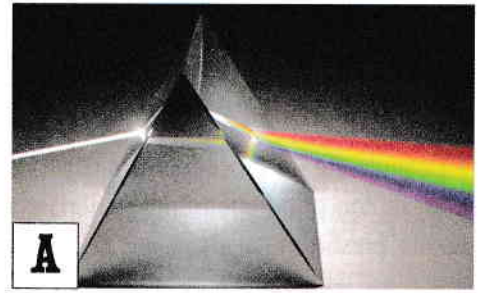

Aplicație

Folosește tehnicile de mai sus în realizarea unor lucrări cu titlul **Cuib de păsări** sau **Pene**.

Lecția 3. Culorile spectrului solar.

Clasificarea culorilor:
primare, binare de gradul I și II

Îți amintești? Din cele mai vechi timpuri, oamenii au explorat legătura dintre lumină și culoare. Cu ajutorul prismelor (fig. A), fizicienii au observat că lumina albă emisă de Soare se descompune în mai multe culori, formând așa-numitul **spectru solar** (fig. B). **Alb** înseamnă lumina nedescompusă în spectrul ei, iar **negru** înseamnă absența luminii.

B

Curcubeul este un fenomen natural în care rolul prisme este preluat de picăturile de apă care există în atmosferă după ce a plouat.

Spre deosebire de curcubeul desenat, curcubeul natural cuprinde mai mult de șapte culori, ce trec gradat de la una la alta – un spectru continuu. Ochiul uman poate să distingă în curcubeu peste 100 de **nuanțe** – culori care rezultă prin amestecul dintre două culori vecine din spectru.

tehnica picturii în ulei

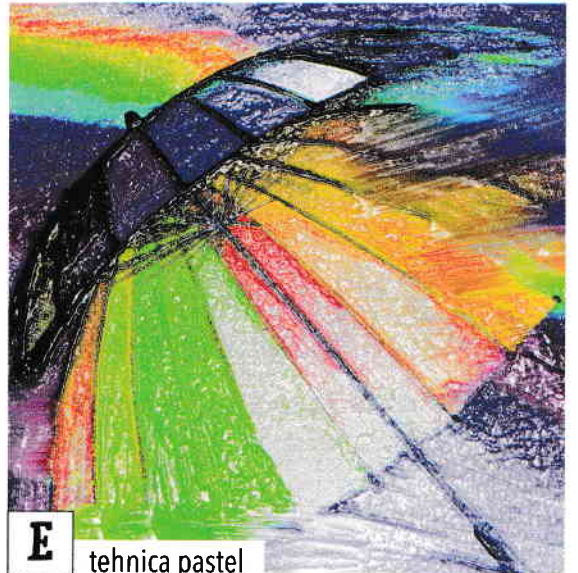

tehnica fuzionării

Aplicație

Desenează sau pictează un curcubeu, folosind instrumente, materiale și tehnici diferite ca în fig. C, D și E.

tehnica pastel